

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Marek

Protokolant: star. sekr. sądowy Justyna Alfawicka

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku E. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od orzeczenia o odpowiedzialności za zobowiązania spadkodawcy - zmarłego męża S. W. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

na skutek odwołania E. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 5 sierpnia 2015 r.

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 5 sierpnia 2015 r. znak (...) w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawczyni E. W. ponosi odpowiedzialność za wskazane w tej decyzji zobowiązania spadkodawcy S. W. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych do wysokości stanu czynnego spadku,

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

Sygn. akt VU 207/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 sierpnia 2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 100 § 1 i 2 oraz art. 97 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2012r. późn. zm.) w związku z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013r. poz. 1442.) orzekł, że wnioskodawczyni E. W. jako spadkobierczyni ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy - zmarłego w dniu 27 października 2012 r. S. W., z tytułu nieopłaconych składek w kwocie: 6740,03 zł.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni złożyła odwołanie, powołując się na treść protokołu spisu inwentarza z dnia 27 listopada 2013 r. i 18 grudnia 2013 r., w których organ sporządzający dokonał wzmianek, że masy spadkowej nie ustalił oraz że masy spadkowej brak. Na tej podstawie stwierdziła, że wartość czynnej masy spadku wynosi o zł. Domagała się zmiany zaskarżonej decyzji, poprzez ustalenie, że nie ponosi ona odpowiedzialności za długi składkowe zmarłego

męża. Jednocześnie wnioskodawczyni wniosła o przywrócenie terminu na złożenie odwołania, wskazując, iż kierowała się radą pracownika organu rentowego, który zaproponował jej, by złożyła wniosek o umorzenie długów spadkowych wskazanych w skarżonej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego odrzucenia jako spóźnionego, ewentualnie o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. W. – mąż wnioskodawczyni E. W. – w chwili śmierci dnia (...). posiadał zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, które na dzień 5 sierpnia 2015 r. wynosiły łącznie z odsetkami i kosztami upomnienia 6740,03 zł

Bezsporne.

Spadek po zmarłym S. W. nabyła na podstawie ustawy w całości jego żona E. W., która spadek przyjęła z dobrodziejstwem inwentarza.

W protokole spisu inwentarza po zmarłym z dnia 27 listopada 2013 r., organ sporządzający – Komornik Skarbowy Urzędu Skarbowego w L. ustalił skład majątku spadkowego, dokonując zapisu, iż nie ustalił wysokości masy spadkowej. W uzupełniającym protokole spisu inwentarza z dnia 18 grudnia 2013 r., organ egzekucyjny wskazał, że masy spadkowej brak. W aktach ubezpieczeniowych brak jest innych protokołów spisu inwentarza.

Decyzją z dnia 5 sierpnia 2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. orzekł, że wnioskodawczyni E. W. jako spadkobierczyni ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy - zmarłego w dniu(...) S. W., z tytułu nieopłaconych składek w kwocie: 6740,03 zł.

Decyzja ta została odebrana przez wnioskodawczynię dnia 26 sierpnia 2015 r. Dnia 25 września 2015 r. E. W. złożyła do organu rentowego pismo zatytułowane „odwołanie” skierowane do Sądu Okręgowego w Legnicy, w którym kwestionowała prawidłowość decyzji z dnia 5 sierpnia 2015 r.

Dnia 2 października 2015 r. wnioskodawczyni wystosowała do organu rentowego pismo z prośbą o pozostawieniu odwołania bez rozpatrzenia. 9 grudnia 2015 r. do ZUS wpłynął wniosek wnioskodawczyni o zwolnienie z obowiązku spłaty zaległości składek zmarłego męża, załatwiony odmownie pismem organu rentowego z dnia 16 grudnia 2015 r.

Dnia 9 lutego 2016 r. wnioskodawczyni ponownie wniosła odwołanie od decyzji z dnia 5 sierpnia 2015 r.

D o w ó d: w aktach ZUS : odpis postanowienia SR w Lubinie z dn. 20.08.2013 r., protokoły spisu inwentarza, decyzja z dn. 05.08.2015 r., odwołanie z dnia 22.09.2015 r., pismo z dn. 30.09.2015 r., pismo z dn. 02.12.2015 r., pismo ZUS z dn. 16.12.2015 r..

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie należy zauważyć, że w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy trafnie wskazał, że zgodnie z art. 477⁹ § 3 k.p.c. odwołanie od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Sąd odrzucił odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się. Z niespornych ustaleń faktycznych wynika, iż odwołanie od decyzji z dnia 5 sierpnia 2015 r. E. W. wniosła skutecznie dopiero w piśmie z dnia 3 lutego 2016 r. Jednocześnie ubezpieczona wykazała, że uchybienie terminu do wniesienia odwołania nastąpiło z przyczyn od niej niezawinionych, wobec zastosowania

się do ustnych pouczeń pracowników ZUS, sugerujących skierowanie wniosku o umorzenie, czy też zwolnienie jej z odpowiedzialności za długi składkowe męża. Jak wynika z akt ubezpieczeniowych, wnioskodawczyni podjęła szereg czynności celem obrony swych praw, w tym terminowo wystosowała odwołanie od przedmiotowej decyzji, które następnie nakazała pozostawić bez rozpoznania. Sąd, mając na uwadze treść kolejnych pism wnioskodawczyni oraz organu rentowego w postępowaniu administracyjnym, uwzględniając nadto, że wobec treści decyzji jak i kolejnych pism ZUS, wnioskodawczyni mogła mieć trudności ze zrozumieniem swojej sytuacji prawnej wynikłej z wydania decyzji, uznał, że przekroczenie terminu do wniesienia odwołania nastąpiło z przyczyn zależnych od ubezpieczonej, a nadto nie jest nadmierne. Stąd wniosek organu rentowego o odrzucenie odwołania nie zasługiwał na uwzględnienie.

Przechodząc do merytorycznych zarzutów odwołania, na wstępie należy wyjaśnić, że stan faktyczny w sprawie pozostawał bezsporny, a kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było określenie prawnego skutku, jaki rodzi przyjęcie przez wnioskodawczynię spadku z dobrodziejstwem inwentarza dla treści rozstrzygnięcia zaskarżonej decyzji ZUS w przedmiocie odpowiedzialności wnioskodawczyni jako spadkobiercy za długi spadkowe z tytułu nieopłaconych składek.

Zdaniem Sądu rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji jest niepełne i wymagało uzupełnienia. Nie było natomiast podstaw do stwierdzenia, iż wnioskodawczyni nie ponosi odpowiedzialności za zaległości składkowe spadkodawcy.

Przepisy powołane w zaskarżonej decyzji wskazują na podstawy orzekania o odpowiedzialności za długi składkowe. Zgodnie z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (ustawa systemowa) do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio m.in. art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa. Art. 32 ustawy systemowej nakazuje zaś stosować odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń

Zgodnie z art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7 do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe (składkowe) spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Przepis art. 98 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za zaległości podatkowe (składkowe) i odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy (art. 98 § 2 pkt 1 i 2 ordynacji podatkowej) (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., sygn. akt II UZP 1/08). Organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji (art. 100 ust. 1 Ordynacji podatkowej).

Wobec powyższego, przy ustalaniu odpowiedzialności spadkobierców za zaległe zobowiązania składkowe, organ rentowy ma obowiązek wziąć pod uwagę m.in. art. 1012 k.c. i art. 1031 § 1 i 2 k.c. Art. 1012 k.c. stanowi, że spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza - jak to miało miejsce w niniejszej sytuacji - spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.). Ograniczenie odpowiedzialności do masy czynnej spadku dotyczy wszelkich długów spadkowych. Ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy do wartości czynnej spadku oznacza, że wierzyciele spadkowi mogą poszukiwać zaspokojenia nie tylko z przedmiotów i praw wchodzących do spadku, lecz również ze składników majątku osobistego spadkobiercy, byleby łączna wartość roszczeń wierzycieli nie przekraczała wartości udziału spadkowego, jaki otrzymał konkretny spadkobierca. W sytuacji, gdy spadkobierca nabywa spadek z dobrodziejstwem inwentarza a jest możliwość, że istnieją inne długi niż zaległości stwierdzane w decyzji, organ administracyjny nie powinien zobowiązywać do wpłaty całej kwoty stanowiącej wartość czynnego spadku, jeśli nawet została ona

ustalona, lecz poprzestać na orzeczeniu o zakresie odpowiedzialności spadkobiercy za zobowiązania spadkodawcy. Ustalenie, czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego. Zawarcie zaś zastrzeżenia w rozstrzygnięciu decyzji o ograniczeniu odpowiedzialności spadkobiercy, który powołuje się na przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, jest konieczne. Nie jest wystarczające powołanie się na to ograniczenie w jej uzasadnieniu. Istotne jest to o tyle, że organ egzekucyjny jest związany treścią rozstrzygnięcia decyzji. Należy też przypomnieć, że zgodnie z art. 33 pkt 3 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, podstawą zarzutu w sprawie prowadzenia egzekucji może być m.in. określenie egzekwowanego obowiązku niezgodnie z treścią obowiązku wynikającego z decyzji organu administracyjnego. Stąd też treść rozstrzygnięcia decyzji o odpowiedzialności spadkobiercy w niniejszej sprawie musi być pełne, tj. w pełni oddawać zakres odpowiedzialności wynikający z przepisów prawa materialnego, w tym z art. 1031 § 1 i 2 k.c.

Wobec tego Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekając jak w punkcie I sentencji wyroku.

Dalej idące odwołanie Sąd oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. (pkt II), jako że w.w. przepisy nie pozwalały na ustalenie, że wnioskodawczyni w żadnym zakresie nie ponosi odpowiedzialności za należności objęte decyzją.